

V

N

K

VERENIGING VAN NEDERLANDSE KUNSTHISTORICI

**Longlist
Karel van
Manderprijs**

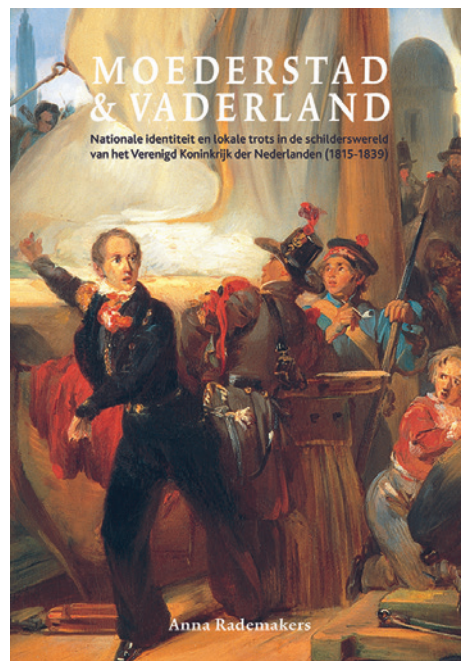
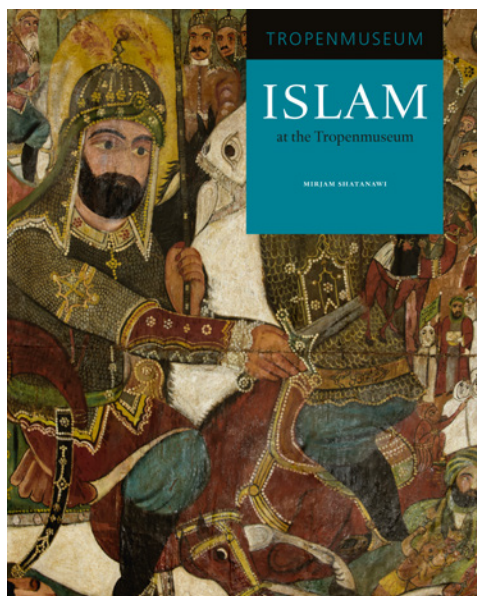
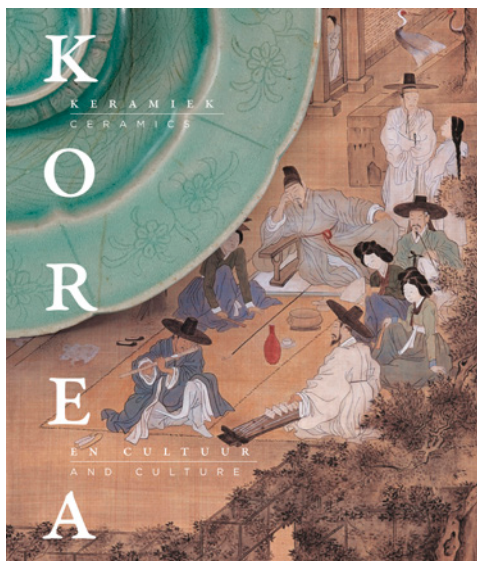
2022

Beeldende kunst en
Kunstnijverheid
1700 – 1850

Samengesteld door
Mara Kunstman

LONGLIST KAREL VAN MANDERPRIJS 2022

Inhoud

VERANTWOORDING	3
BIBLIOGRAFIE	4
1. Beeldende kunst	4
1.1 Beeldende kunst algemeen	4
1.2 Schilderkunst	4
1.3 Portretkunst	5
1.4 Tekenkunst en grafiek	6
1.5 Beeldhouwkunst	6
1.6 Kunstkritiek	6
1.7 Verzamelingen	6
1.8 Technische kunstgeschiedenis	7
1.9 Reizen en cartografie	7
2. Kunstnijverheid	8
2.1 Zilver	8
2.2 Keramiek	8
2.3 Textiel en mode	8
2.4 Kunstnijverheid overig	9
3. Erfgoed	9
3.1 Religieus erfgoed	9
3.2 Erfgoed overig	10
AUTEURS	11

Verantwoording

Voor u ligt de longlist voor de Karel van Manderprijs 2022. In opdracht van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici heb ik dit jaar een lijst samengesteld met uitgaven die de jury als uitgangspunt zal gebruiken voor het uitreiken van de prijs voor de meest belangwekkende kunsthistorische publicatie geschreven tussen 2017 en 2021. Voor de lijst zijn dit jaar titels verzameld die kunsthistorisch onderzoek presenteren over de periode 1700-1850, op het gebied van beeldende kunst en kunstnijverheid.

Bij het selecteren van publicaties is een aantal criteria gehandhaafd. Zo moet de uitgave allereerst een boekpublicatie of een proefschrift betreffen. Om deze reden zijn artikelen, essays of losse hoofdstukken niet op de longlist terechtgekomen. Daarnaast mag de publicatie door niet meer dan twee auteurs geschreven zijn; catalogi en bundels met essays zijn derhalve niet opgenomen en tentoonstellingscatalogi komen alleen in aanmerking als er door slechts één of twee auteurs aan gewerkt is. De publicatie moet vanzelfsprekend onderzoek van kunsthistorische aard presenteren. Aangezien er tegenwoordig veel interdisciplinair onderzoek wordt verricht is het echter geen harde eis dat de auteur zelf kunsthistoricus is. De auteurs moeten wel Nederlandse onderzoekers zijn of verbonden zijn aan een Nederlandse instelling. Tot slot is het van belang dat het een (semi)wetenschappelijke uitgave betreft. Om de wetenschappelijkheid van een publicatie te bepalen, heb ik voornamelijk gekeken naar de aanwezigheid van literatuurverwijzingen en een notenapparaat. Hiervoor heb ik onder andere (online) inzichtkexemplaren en recensies geraadpleegd.

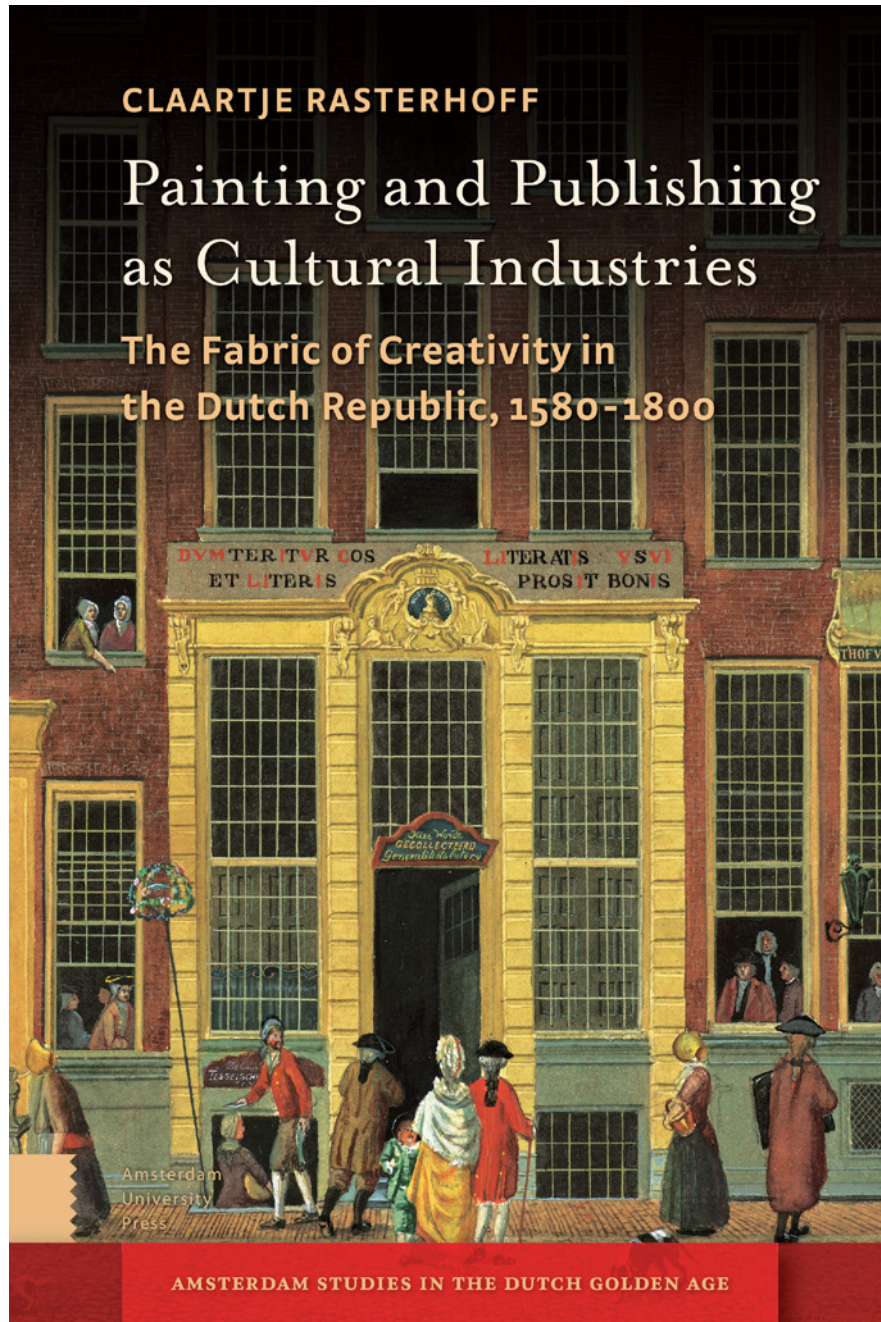
Er is gekozen voor een thematische indeling, met als hoofdonderwerpen beeldende kunst, kunstnijverheid en erfgoed, uiteenvallend in meerdere deelonderwerpen. Op deze manier is de bibliografie een

overzichtelijke lijst die inzicht biedt in de thema's waar de afgelopen vijf jaar kunsthistorisch onderzoek naar is verricht. De longlist is wat korter dan de voorgaande jaren, wat laat zien dat er over de periode 1700-1850 aanzienlijk minder gepubliceerd wordt dan over andere eeuwen.

Om tot een zo volledig mogelijke lijst te komen heb ik verschillende archieven en catalogi geraadpleegd. Ik ben begonnen bij Nederlandse uitgeverijen met een fonds van (onder meer) kunst- en geschiedenisboeken, zoals WBOOKS, Brill, O10 Uitgevers, Amsterdam University Press, Waanders, Uitgeverij Vantilt en Uitgeverij Verloren. Daarnaast heb ik voor zowel boekpublicaties als proefschriften de bibliotheekcatalogi van het RKD- Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis en het Rijksmuseum online geraadpleegd. Vervolgens heb ik een lijst opgesteld met musea die relevante publicaties uitgegeven zouden kunnen hebben. Van deze musea heb ik de jaarverslagen – indien online beschikbaar – over de afgelopen vijf jaar doorgespit. Wanneer in deze verslagen ook alle publicaties van medewerkers opgenomen waren, zijn deze ook bekeken.

Tot slot heb ik van elke universiteit in Nederland met kunstgeschiedenis als onderzoeksgebied een lijst van academici met relevante expertise opgesteld, om vervolgens de publicaties van deze onderzoekers na te gaan. Om bruikbare proefschriften te achterhalen heb ik de archieven van deze universiteiten geraadpleegd en een aanvullende zoektocht verricht in de online databank NARCIS. Er zullen uiteindelijk ongetwijfeld publicaties ontbreken, maar ik heb ernaar gestreefd een zo compleet mogelijke bibliografie samen te stellen. Ik hoop dat de lijst een bruikbaar overzicht schetst van het kunsthistorisch onderzoek dat de afgelopen vijf jaar in Nederland naar de periode 1700-1850 verricht is.

Mara Kunstman

BIBLIOGRAFIE

1. Beeldende kunst

Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2020.

1.1 Beeldende kunst algemeen

1. Eekhout, Marianne. *Werk, bid & bewonder: Een nieuwe kijk op kunst en calvinisme*. Zutphen: Walburg Pers, 2018.
2. Giersbergen, Wilma van. *Op zoek naar werk: De productieve kunstenaarsfamilies Hauck-Bakker-Van de Laar in Rotterdam 1770-1920*. Rotterdam: Ad. Donker, 2018.
3. Mattelaer, Johan. *For this Relief, Much Thanks ... Peeing in Art*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2018.
4. Rademakers, Anna. *Moederstad en vaderland: Nationale identiteit en lokale trots in de schilderswereld van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1815-1839)*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2020.
5. Rasterhoff, Claartje. *Painting and Publishing as Cultural Industries: The Fabric of Creativity in the Dutch Republic 1580-1800*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2017.
6. Shatanawi, Mirjam. *Islam at the Tropenmuseum*. Amsterdam: Tropenmuseum/Edam: LM Publishers, 2021.
7. Winters, Ria. *Exotische dieren in historisch Amsterdam*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2017.
8. Bosman, Cécile. *Eigen aan de natie: De Nederlandse zeeschilderkunst in de 19de eeuw*. Proefschrift Universiteit Leiden, 2021.

1.2 Schilderkunst

9. Deneer, Eveline. *Une autre histoire: Imaginaires historiques « privés » dans la peinture européenne au début du XIXe siècle, entre passé national et histoire partagée*. Proefschrift Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne, 2019.
10. Ekama, Nicolien J. *Gerrit Postma 1819-1894: Zijn nalatenschap in beeld*. C.J. Hubert van Blyenburgh-Ekama, 2017.

11. Enklaar, Marlies en Sander Paarlberg. *In het licht van Cuyp: Aelbert Cuyp & Gainsborough - Constable - Turner*. Zwolle: WBOOKS, 2021.
12. Huys-Janssen, Paul. *De geur van succes: Bloemschilders in Parijs / Gerard & Cornelis van Spaendonck*. Zwolle: WBOOKS, 2019.
13. Lange-van der Meulen, Titia. *De wereld van Cornelis Troost (1696-1750): Cryptische boodschappen van een*

14. McNab, Janine A. *The ghost artist: Tracing Spectral Embodiment as a Figure of Aesthetic Resistance, in an Unknown Woman's Eighteenth Century Paintings, and Works by Hilma af Klint and Louise Bourgeois*. Proefschrift Universiteit van Amsterdam, 2019.
15. Reynaerts, Jenny. *Spiegel van de werkelijkheid: 19de-eeuwse schilderkunst in Nederland*. Brussel: Mercatorfonds, 2019.
16. Segal, Sam en Klara Alen. *Dutch and Flemish Flower Pieces*. Leiden: Brill, 2020.
17. Wang, Ching-Ling. *Praying for Myriad Virtues On Ding Guanpeng's The Buddha Preaching in the Berlin Collection*. Dortmund: Verlag Kettler, 2017.

1.3 Portretkunst

18. Deinsen, Lieke van. *Literaire erflaters: Canonvorming in tijden van culturele crisis*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2017.
19. Donk, Claire van den en Rudi Ekkart. *Lief & leed: Realisme en fantasie in Nederlandse familiegroepen uit de zeventiende en achttiende eeuw*. Zwolle: Waanders, 2018.
20. Meer Mohr, Jim van der. *Harmanus Serin (1677-1756): Een Haagse portretschilder uit de eerste helft van de*

achttiende eeuw. Den Haag: eigen uitgave, 2019.

21. Middelkoop, Norbert. *Schutters, gildebroeders, regenten en regentessen: Het Amsterdamse corporatiestuk 1525-1850*. Proefschrift Universiteit van Amsterdam, 2019.
22. Puttelaar, Carla Marina van de. *Law and Order: The Scougall Family, Portrait Painters in a Legal Community: Scottish Portraiture 1644-1714*. Proefschrift Universiteit Utrecht, 2017.
23. Ruhe, Lilian. "... Seybold hat bekannter maßen mehr als eine Schilderweise": *De hofschilder Christian Seybold (1695-1768): Portretten en tronies tussen Porenmalerei, rembrandtisme en rococo*. Proefschrift Radboud Universiteit, 2018.

1.4 Tekenkunst en grafiek

24. Horsman, Peter en Peter Sigmond. *Schriftspiegel: Oud-nederlandse handschriften van de 13e tot in de 18e eeuw*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2021.
25. Horst, Daniël. *Kickers en kaaskoppen: Nederland en Nederlanders in buitenlandse spotprenten*. Amsterdam: Rijksmuseum/Boom Uitgevers, 2021.

26. Koopmans, Joop W. *Het nieuws verbeeld: Oorlog en vrede in de titelprenten van de Europese Mercurius (1690-1750)*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2021.
 27. Oosterwijk, Bram. *Stadstekenaar van Rotterdam: Gerrit Groenewegen (1754-1826)*. Rotterdam: Trichis, 2019.
 28. Witte, Bernard. *203 etsen uit de 18e eeuw: Een onuitputtelijke bron van inspiratie op het werk van Vergilius*. Amsterdam: Aliber BV, 2021.
 29. Zelen, Joyce. *Blinded by Curiosity: The Collector-Dealer Hadriaan Beverland (1650-1716) and his radical Approach to the Printed Image*. Leiden: Primavera Pers, 2021.
- #### 1.5 Beeldhouwkunst
30. Eck, Carolina van. *Idols and Museum Pieces: The Nature of Sculpture, its Historiography and Exhibition History*

1640-1880. Berlijn: De Gruyter, 2017.

1.6 Kunstkritiek

31. Vries, Lyckle de. *Jacob Campo Weyerman and his Collection of Artists' Biographies: An Art Critic at Work*. Leiden, Boston: Brill, 2020.

1.7 Verzamelingen

32. Campen, Jan van. *Collecting China: Jean Theodore Royer (1737-1807), Collections and Chinese Studies*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2021.
33. Jasperse, Jitske. *Het vrouwelijk oog wil ook wat: Vrouwen als opdrachtgevers, verzamelaars en kunstenaars*. Gorredijk: Sterck & De Vreese, 2021.
34. Leerink, Margot. *In Culemborg verzameld: Schilderkunst uit kasteel en weeshuis (1500-1800)*. Culemborg: Elisabeth Weeshuis Museum/Leiden: Primavera Pers, 2019.

35. Pey, Ineke en Ernst Homburg.: *Een kabinet vol kleur. De collectie schildersmaterialen van de Amsterdamse verfhandelaar Michiel Hafkenscheid (1772-1846)*. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2018.

36. Schulten, Kees. *Kunstroof: Nederlands bezit in Franse handen, 1795-1815*. Zutphen: Walburgpers, 2020.

37. Sliggers, Bert. *De verzameloede van Martinus van Marum (1750-1837) en de ouderdom van de aarde: Herkomst en functie van het Paleontologisch en Mineralogisch Kabinet van Teylers Museum*. Proefschrift Universiteit Leiden, 2017.

1.8 Technische kunstgeschiedenis

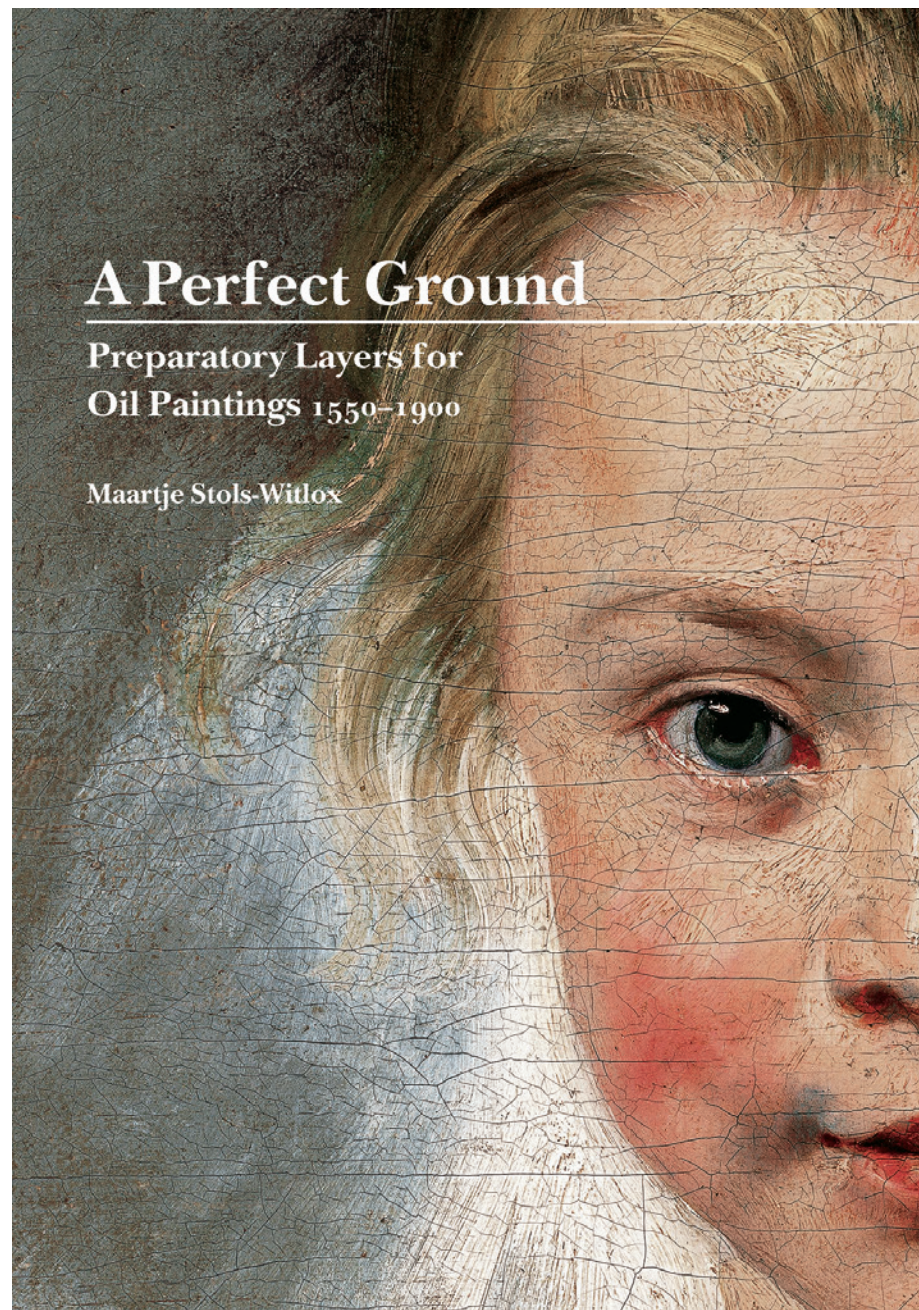
38. Stols-Witlox, Maartje. *A Perfect Ground: Preparatory Layers for Oil Paintings 1550-1900*. Londen: Archetype, 2017.

1.9 Reizen en cartografie

39. Budding, Janneke. *De Grand Tour in de 18e eeuw: Op reis door Frankrijk en Italië*. Rotterdam: Bravenewbooks, 2018.

40. Dorigo, Mario en Mathieu Franssen. *Brabantia Ducatus: Geschiedenis en cartobibliografie van het hertogdom Brabant tot 1795*. Leiden: Brill, 2018.

41. Storm van Leeuwen-van der Horst, Irene. *Reislustige Zeeuwse regenten: De reis van Isaïc en Paul Hurgronje, Paulus Ribaut en Johan Steengracht naar Londen in 1769*. Hilversum: Verloren, 2017.

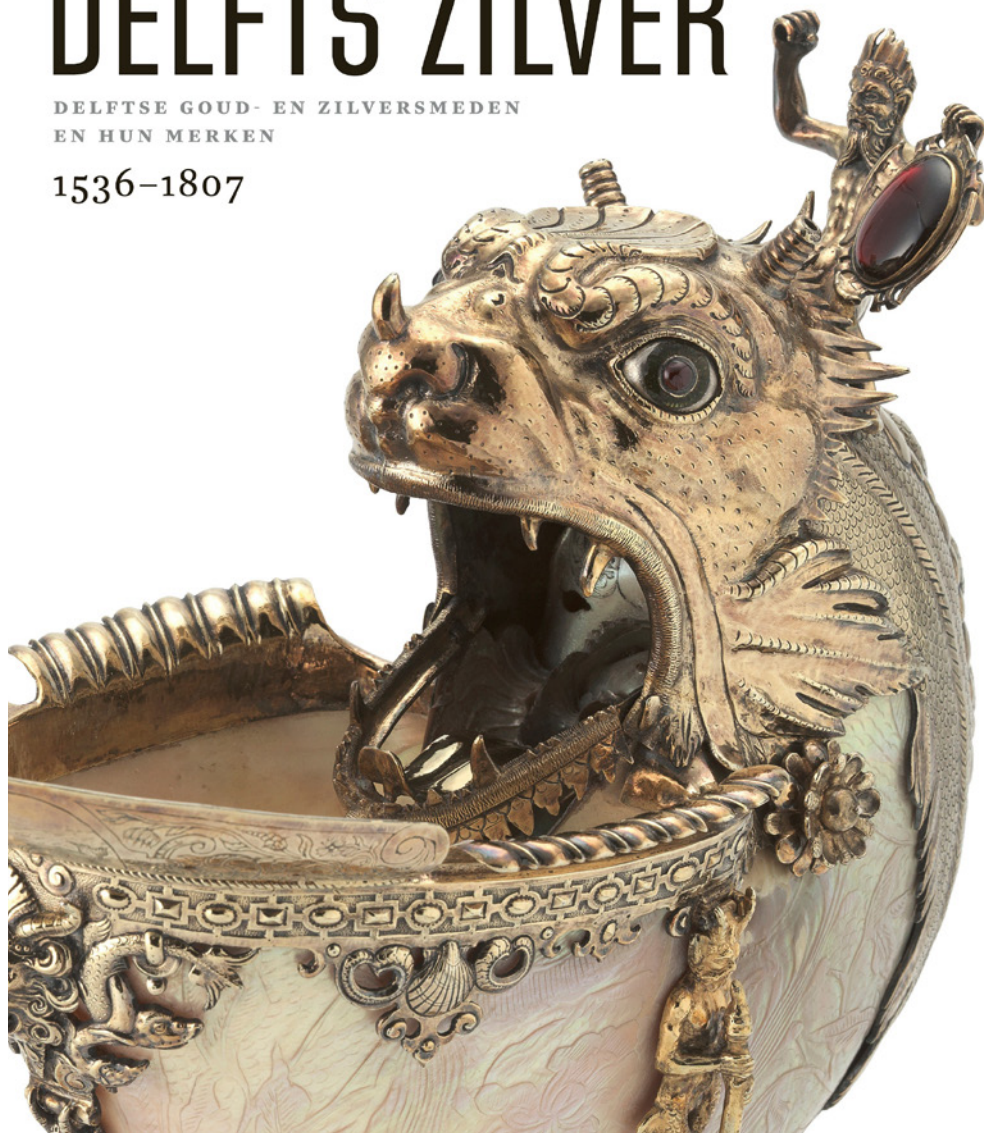

DR. PIETER BIESBOER

DELFTS ZILVER

DELFTSE GOUD- EN ZILVERSMEDEN
EN HUN MERKEN

1536–1807

2. Kunstnijverheid

2.1 Zilver

42. Benthem, Barend J. van. *Wapenzilver: Twickel, Weldam, Middachten en Amerongen: De vroegere bewoners en hun zilver, 1550-1950*. Zwolle: Waanders, 2019.
43. Biesboer, Pieter. *Delfts zilver*. Zwolle: Waanders, 2020.
44. Rijen, Jean-Pierre van. *Martens-Mulder collectie: Zilver in de 17de en 18de eeuw*. Enschede: Martens Mulder Stichting, 2019.
45. Rijen, Jean-Pierre van en Cees Vanwesenbeeck. *Zilver in en rond Bergen op Zoom*. Bergen op Zoom: Bergen op Zilver, 2017.

2.2 Keramiek

46. Berg, Eline van den. *Korea: Keramiek en cultuur*. Zwolle: Waanders, 2021.
47. Gaillard, Karin. *Made in Holland: Het wereldsucces*

van Nederlandse keramiek.
Zwolle: Waanders, 2018.

2.3 Textiel en mode

48. Bikker, Jonathan. *High Society*. Amsterdam: Rijksmuseum/Rotterdam: nai010, 2018.

49. Bloemberg, Ninke (red. Hans Schopping). *Uit de mode*. Utrecht: Centraal Museum, 2021.
50. Holsappel, Eveline en Anne-Marie Segeren. *Haute bordure: Geborduurde kleding en accessoires in Nederland 1620-2020*. Zwolle: Waanders, 2021.
51. Hout, Itie van. *Indonesian Textiles at the Tropenmuseum*. Amsterdam:

Tropenmuseum/Edam: LM Publishers, 2017.

52. Lugtigheid, René. *Van aardse stof tot hemels lof: De transitie van de achttiende-eeuwse Noord-Nederlandse damesjapon van modeartikel tot kerkelijk gewaad in de katholieke eredienst*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2021.

Geborduurde kleding en accessoires in Nederland 1620 - 2020

2.4 Kunstnijverheid overig

53. Piena, Hans. *Kleurrijk Nederland: Beschilderd Meubilair 1600-1930*. Proefschrift Universiteit Leiden, 2020.
54. Pluis, Jan. *Schepentegels: Amsterdam – Utrecht – Harlingen – Makkum, 1660-1980*. Leiden: Primavera Pers, 2018.
55. Teulings, Chris. *Gildepenningen: Hun rol binnen de ambachtsgilden van de Noordelijke Nederlanden*. Woudrichem: Pictures Publishers, 2019.
56. Unger, Marjan. *Jewellery Matters*. Amsterdam: Rijksmuseum/Rotterdam: nai010, 2017.

3. Erfgoed

3.1 Religieus erfgoed

57. Blokhuis, Marco, Jan Tolboom en Arie de Groot. *Koper in kerken: Geelgieters en hun werk in Nederlandse kerkgebouwen*. Utrecht: Museum Catharijneconvent, 2017.
58. Blokhuis, Marco en Tseard van der Hem. *Erfgoed in kerken en kloosters: Religieus erfgoed van de doopsgezinde vermaning in Itens/Baard*. Utrecht: Museum Catharijneconvent, 2017.
59. Lulofs, Hiske. *Romae non sic: Ephemeral Decorations for the Forty Hours Devotion during Carnival in Rome and for the Holy Week in Austria and Southern Germany 1600-1800*. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen, 2017.
60. Munro, Dane. *Memoria as mirror: The shifting self image of the Hospitallers*

Order of Malta over the age. Proefschrift Universiteit Groningen, 2019.

3.2 Erfgoed overig

61. Eekhout, Marianne. *Memorabilia van de Tachtigjarige Oorlog: De rol van voorwerpen in de oorlogsherinnering, 1566-1750*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2020.
62. Gommans, Jos. *De verborgen wereld: Nederland en India vanaf 1550*. Amsterdam: Rijksmuseum/Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2018.
63. Kastelein, Erik. *Oog in oog met Paramaribo: Verhalen over het herinneringserfgoed*. Edam: LM Publishers, 2021.
64. Sint Nicolaas, Eveline. *Ketens en banden: Suriname en Nederland sinds 1600*. Amsterdam: Rijksmuseum/Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2017.

Auteurs

A

Alen, Klara

B

Benthem, Barend J. van
Berg, Eline van den
Biesboer, Pieter
Bikker, Jonathan
Bloemberg, Ninke
Blokhuys, Marco
Bosman, Cécile
Budding, Janneke

C

Campen, Jan van

D

Deinsen, Lieke van
Deneer, Eveline
Donk, Claire van den
Dorigo, Mario

E

Eck, Carolina van
Eekhout, Marianne
Ekama, Nicolien J.
Ekkart, Rudi
Enklaar, Marlies

F

Franssen, Mathieu

G

Gaillard, Karin
Giersbergen, Wilma van
Gommans, Jos
Groot, Arie de

H

Hem, Tseard van der
Holsappel, Eveline
Homburg, Ernst
Horsman, Peter
Horst, Daniël
Hout, Itie van
Huys-Janssen, Paul

J

Jasperse, Jitske

K

Kastelein, Erik
Koopmans, Joop W.

L

Lange-van der Meulen, Titia
Leerink, Margot
Lugtigheid, René
Lulofs, Hiske

M

Mattelaer, Johan
McNab, Janine A.
Meer Mohr, Jim van der
Middelkoop, Norbert
Munro, Dane

O

Oosterwijk, Bram

P

Paarlberg, Sander
Pey, Ineke
Piena, Hans
Pluis, Jan
Puttelaar, Carla Marina van de

R

Rademakers, Anna
Rasterhoff, Claartje
Reynaerts, Jenny
Rijen, Jean-Pierre van
Ruhe, Lilian

S

Schopping, Hans
Schulten, Kees
Segal, Sam
Segeren, Anne-Marie
Shatanawi, Mirjam

Sigmond, Peter

Sint Nicolaas, Eveline
Sliggers, Bert
Stols-Witlox, Maartje
Storm van Leeuwen-van der
Horst, Irene

T

Teulings, Chris
Tolboom, Jan

U

Unger, Marjan

V

Vanwesenbeeck, Cees
Vries, Lyckle de

W

Wang, Ching-Ling
Winters, Ria
Witte, Bernard

Z

Zelen, Joyce

Colofon

De *Longlist Karel van Manderprijs 2022* is een uitgave van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici (VNK)

Samenstelling: Mara Kunstman

Coördinatie: Mireille de Putter

Vormgeving en opmaak

Janna & Hilde Meeus,
www.meeusontwerpt.nl

Redactieadres

Mireille de Putter
secretariaat@kunsthistorici.nl

Bestuur VNK

Drs. Lidewij de Koekoek, voorzitter
Geerte Broersma MA, secretaris
drs. Marion van der Marel BA,
penningmeester
Esther van der Hoorn MA
Drs. Mascha van Damme
drs. Epcó Runia
Marie Baarspul MA
drs. Lisette Luijkx
Bram Donders MA

Nog geen lid van de VNK?

De VNK, opgericht in 1939, zet zich in voor alle kunst- en architectuurhistorici in Nederland, voor het kunsthistorisch onderzoek en onderwijs, en voor de zichtbaarheid van het vak. De VNK biedt een platform waar kunsthistorici uit alle disciplines elkaar ontmoeten en faciliteert kennisuitwisseling, discussie en advies over vakgerelateerde kwesties.

Voor wie?

Lidmaatschap van de VNK staat open voor alle kunst- en architectuurhistorici in Nederland, studenten Kunstgeschiedenis en voor in het kunsthistorische veld actieve organisaties.

Lidmaatschap:

€ 40,- of € 25,- per jaar (Jong VNK)

Individueel steunlidmaatschap:

€ 100,- per jaar

Institutioneel lidmaatschap:

vanaf € 500,- per jaar

Aanmelden?

Vul het lidmaatschapsformulier in via
www.kunsthistorici.nl/lid-words

Ledenadministratie, waaronder (e-mail)adreswijzigingen

Doorgeven aan
secretaris@kunsthistorici.nl

Secretariaat

Vereniging voor Nederlandse
Kunsthistorici
t.a.v. Mireille de Putter
Postbus 90418
2509 LK Den Haag
secretariaat@kunsthistorici.nl

www.kunsthistorici.nl

© Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van de afbeeldingen volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, worden verzocht zich tot de redactie te wenden.